

3/2005

Minne globalisaatio kuljettaa?

Muutosten ensioireet

Metsätaloudellinen aktiivisuus

Ajankohtaista

Haasteena heikot signaalit

Metsäalan tulevaisuusfoorumi aloittaa metsäalaa vaikuttavien heikkojen signaalien keräämisen ja analysoinnin. Heikkojen signaalien havainnoijiksi kutsutaan noin 40 kansainvälisissä tehtävissä toimivaa suomalaista, joilla on kosketuspintaa metsäalan toimintaan. Vuoden 2006 alussa käynnistyy ennakoitiverkosto-työ, jossa arvioidaan globalisaatiokehityksen vaihtoehtoja ja metsäsektorin menestystekijöitä eri vaihtoehtoissa.

Minne globalisaatio kuljettaa?

Globalisaatio on yksi tärkeimmistä metsäalan tulevaisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Julkisuudessa käytävää globalisaatiokeskustelua leimaa yksipuolisuus. Vaikka globalisaatio on hyvin monitahoinen ilmiö, uskotaan maailmantalouden yksiselitteisesti edelleen liberalisoituvan ja kansainvälisen työnjaon kiihtyvän.

Todellisuudessa on hyvinkin epävarmaa, miten ja mihin suuntaan globalisaatio etenee tai miten se vaikuttaa metsäsektoriin Suomessa. Metsäsektorin kehittäminen on globalisaation eri vaihtoehtoisia erilaista. Esimerkiksi maailmantalouden kasvun seurauksena tapahtuva öljyn kysynnän ja hinnan nousu voi avata uusia mahdollisuuksia biopohjaisten polttoaineiden käytölle. Tästä voi syntyä merkittäviä synergiaetuja metsäteollisuudelle biopolttoaineiden tuotannossa.

Metsäsektorin kannalta on joka tapauksessa tärkeää pyrkiä analysoimaan nykyistä tarkemmin globaalia kehitystä ja siten vähentää globalisaatioon liittyvää epävarmuutta. Arviot globaalista kehityksestä yhdistettynä metsäsektorin menestystekijöiden muutosten analyysiin parantavat valmiuksia metsäsektorin kehittämiseksi Suomessa.

Metsäalan tulevaisuusfoorumissa käynnistyy vuoden 2006 alussa ennakoitityö, jonka tavoitteena on arvioida globalisaatiokehityksen vaihtoehtoja ja metsäsektorin menestystekijöitä eri vaihtoehtoissa. Ennakointiverkoston työhön kutsutaan mukaan metsäsektoriasiantuntijoita sekä globalisaatioasiantuntijoita talouden, politiikan, yhteiskunnan, kulttuurin ja ympäristön alueilta. Työn tuloksia on käytettävissä loppuvuodesta 2006.

Muutosten ensioireet

Heikot signaalit ovat tärkeitä muutoksen ensioireita (kuva 1). Heikkojen signaalien hyöty syntyy arvioitaessa, mitä ne tarkoittavat organisaatiolle tai tarkasteltavalle alalle ja pohdittaessa, miten heikkojen signaalien kuvaamiin ilmiöihin tulisi reagoida.

Heikkojen signaalien havainnoijan uskotaan olevan muita paremmassa asemassa varauduttaessa tulevaisuudessa tapahtuviin ilmiöihin. Heikkojen signaalien havainnointi mahdollistaa kehityksen etulinjassa kulkemisen samoin kuin epätoivottujen muutosten ennakoinnin ja tarvittaessa niiden estämisen.

Metsäala on erityisasemassa tulkittaessa heikkoja signaaleja. Alan elinkeinoille on tyypillistä investointien ja toiminnan pitkäjänteisyys. Toimintaa on vaikea muuttaa lyhyellä aikavälillä, vaikka heikkojen signaalien kuvaamien ilmiöiden arvioitaisiinkin toteutuvan.

Metsäalan tulevaisuusfoorumi ryhtyy keräämään ja analysoimaan metsäalaa mahdollisesti vaikuttavia heikkoja signaaleja. Heikkojen signaalien havaintajiksi kutsutaan noin 40 kansainvälisissä tehtävissä toimivaa suomalaista, joilla on kosketuspintaa metsäalan toimintaan.

Heikot signaalit ja niiden pohjalta laaditut muutosanalyysit ovat vapaasti käytettävissä foorumin kotisivujen kautta vuoden 2006 alkupuoliskosta alkaen.

Metsätaloudellinen aktiivisuus

Metsäalan tulevaisuusfoorumin ensimmäisessä vaiheessa nousi esille huoli puun saatavuudesta sitä jalostavalle teollisuudelle. Puun saatavuus ei ole yksiselitteisesti sama asia kuin puun hinta, vaikka hinta

	Pieni vaikutus	Suuri vaikutus
Pieni toteutumistodennäköisyys	Merkityksetön kohina	Heikot signaalit
Suuri toteutumistodennäköisyys	Tavanomaiset trendit	Megatrendit

Kuva 1. Tulevaisuusilmiöt todennäköisyys–vaikuttavuus-kentässä (Mannermaa 2004).

onkin ehkä olennaisin puun tarjontaa lisäävistä tekijöistä. Hinnan ohella puun saatavuuteen vaikuttavat metsänomistajien aktiivisuus hoitaa ja käyttää omistamiaan metsiä, neuvonta- ja ohjauspalvelut sekä myös sellaiset asiat kuin puuvaratietojen käyttökelpoisuus.

Foorumissa on käynnissä selvitys keinoista, joilla puun saatavuuden edellytyksiä kotimaassa voitaisiin kehittää. Alustavissa tuloksissa tärkeinä metsätaloudellista aktiivisuutta lisäävinä tekijöinä korostuvat verokannustimet, asiakaslähtöinen neuvonta ja yhteisomistussmallien kehittäminen. Näitä keinoja soveltamalla voi olla mahdollista päästä parempaan taloudelliseen tulokseen niin metsänomistajan kuin metsäteollisuuden näkökulmasta.

Selvityksessä on noussut esille myös kysymys metsäasioiden kiinnostavuudesta ja metsien käytön hyväksyttävyydestä. Metsänhoito ja metsien käyttö on helpompi perustella, mikäli sovellettavat hoito- ja hakkuutavat ovat jatkossakin yleisesti hyväksytyjä ja arvostettuja yhteiskunnassa.

Ajankohtaista

Kansallisen metsäohjelman tarkistus vuoteen 2015 on alkanut. Työ jakaantuu kolmeen vaiheeseen. Tulevaisuuskatse sisältää analyysin metsäsektorin toimintaympäristön muutoksista sekä analyysin tavoitel-

tavaksi arvioidusta tulevaisuuskuvausta. Työn strategiaosassa määritellään mm. metsien käyttöä ja suojelua koskeva visio, strategiset päämäärät ja ohjelman tavoitteet. Toimenpiteosa sisältää tarvittavat toimenpiteet ohjelman toteuttamiseksi käytännössä.

Suomen Metsätieteellinen Seura järjestää metsätieteen päivän 18. lokakuuta kello 9-18 Säätytalossa Helsingissä. Päivän teemana on *Metsäsektorin tulevaisuus*, jota tarkastellaan aamupäivän yleisminäarissa ja iltapäivällä metsätieteellisen seuran alaisuudessa toimivien kerhojen erillisminäareissa. Lisätietoja sivulla www.metla.fi/org/sms/

Puu- ja metsäosaamiskeskus järjestää yhteistyössä metsäalan tulevaisuusfoorumin kanssa *Maaailman metsäteollisuus ja Suomen metsäteollisuuden tulevaisuus* -seminaarin Joensuun Tiedepuisto Oy:n auditoriossa 25. marraskuuta kello 8-12. Seminaarissa mm. esitellään professori Matti Kärkkäisen kirjoittama kirja *Maaailman metsäteollisuus - taustaa Suomen metsäteollisuuden tulevaisuuden arvioinnille*. Lisätietoja sivulla www.puugia.fi/

Foorumin ensimmäisen vaiheen metsänhoidon ja metsäteknologian työryhmän, ympäristöryhmän ja luontomatkaileuryhmän raportit ovat saatavilla osoitteesta www.metsafoorumi.fi/tietoa.htm.

FinnSight 2015 - Tiede ja teknologia 2010-luvun Suomessa on Suomen Akatemian ja Tekesin yhteinen ennakoitihanke, joka toteutetaan vuosina 2005-2006.

Ennakoitihankkeen keskeinen tavoite on tunnistaa asiantuntijapaneelien avulla tieteelle, teknologialle, elinkeinoelämälle ja yhteiskunnan toiminnalle tärkeitä yhteisiä tulevaisuuden osaamisalueita.

Paneelit ovat: oppiminen ja oppimalla uudistuva yhteiskunta, palvelut ja palveluinnovaatiot, hyvinvointi ja terveys, ympäristö ja energia, infrastruktuurit ja turvallisuus, bio-osaaminen ja -yhteiskunta, tieto ja viestintä, ymmärtäminen ja inhimillinen vuorovaikutus, materiaalit ja globaali talous.

www.finnsight2015.fi

Julkaisu:

Valtioneuvoston ennakoitiverkosto ja ennakoitiverkoston ministeriöissä 2005. Valtioneuvoston ennakoitiverkoston raportti 1/2005. www.ennakoitiverkosto.fi

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje

Julkaisija:
Metsäalan tulevaisuusfoorumi
Joensuun yliopisto
PL 111
80101 Joensuu

Toimittaja: Saija Miina
saija.miina@joensuu.fi

Metsäalan tulevaisuusfoorumi Internetissä:
<http://www.metsafoorumi.fi>

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje kertoo foorumin tuoreimmista tapahtumista ja tuloksista. Uutiskirje löytyy Internetistä sivulta <http://www.metsafoorumi.fi/uutisia.htm>. Voit saada sen myös suoraan sähköpostina ilmoittautumalla jakelulistalle: saija.miina@joensuu.fi

